

6

RECITE

VAR BUEZ AN AMPEREUR NAPOLEON,

*Fañ e Gampagnou gloriüs à henep an oll
Buisсанçou eus an Europ.*

Var ton : *Adieu, Pontreou, etc.*

Vicit nationes exulansque decedit!

HAELITANTEE a Vreiz-Izel , prestit hec'h ato
tanlion

Da glêvet ar récit sidel var Buez Napoleon ;
Var e Gampaguou gloriüs ous an oll buisançou ;
Gute eo bet vitorius, despet d'o oll armeou.

Napoleon a voe ganet er guær a Ajaccio, (1)
 Ha gant soign bras e zé desqet qent ma leu de-
 meus e tro.

Studia ra art ar brezel e qar Brien, e Paris;
 Studia eo ha leuu a zél esit peb seurt exerciç.

Antre a ra en armeeou prest evel Souletanant,
 Da gommandi artilleriou en ur poent deses-
 perant.

Acquilla ra eus e sonction gant calz a habileté;
 Estimatégant au Nation ha gant chéfou an armé.

Toulon o veza bet livret d'an enemiet Sau-
 zon, (2)

Napoleon a voe hanvet neuze Chef a Vataillon,
 Ha gant ar gourach ar vrassa e commandas an
 armé,

Ma leu ar plaç d'en em renta d'an nep ma ap-
 parchante.

O veza bet victorius en deiz-se qen eclatant
 Var ar Sauzon ambitius, o rentet impuissant,
 E voe dabord recompanct demeus e fidelite:
 General-Brigaden hanvet gant gloar ha dignite.

Var ben daou vloas, e mis here, Bonapart a
 voe hanvet (3)

General-Chef eus an armé pini a voa destinet
 Esit antren en Itali, ous pini hor boa brezel,

{ 1 } Ar 15 a vis Eost 1769, en enezenn Cors.
 { 2 } Ar 27 a vis Eost 1793. (3) 1795.

Monet a ra d'e attaqi, da ober dezi tevel.

Neuzé d'e arme accablet gant a bep seurt
paourenteze,

Souden en deveus lavaret gant calz laouenidi-
guez :

« Camaradet, oll dud souffrant, deus a bep tra e
vanqit;

« Noc'h eus boutou, habillamant, mes oll en em
gourachit. »

« Considerit, va zoñidardet, divar bég ar mon-
tagnou,

« Hotaoulagad a vocharmet o velet ar blennennou;

« Contreou int pinvidic bras, deomp e vezint
assuret :

« Marchomp! marchomp! bezomp courach ha
deomp d'o c'hemeret !.... »

Campagn brillant an Itali a gommanç gant
fermete;

Anfoncet eo an cnemi, ecraset eo e arme :

Ha qæriou bras ganeoump a deu, goude beza
conqueret :

Argentau, Provera, Beaulieu (1) a so ganemp
terrasset.

Montenoit, Seva, Mqndovï dabord a vœ
qemeret ,

(1) Tri General pere a gommande an Autrichianet,
an Italianet, etc.

Goude Arcol ba Rivoli i've a voe rapportet ;
 Neuze un trête honorabl e Campo - Formio
 sinet, (1)

Hon rentet dign ha respectabl dirac hon enemiet.
 Goude ma voe terminet campagnou an Itali,
 Napoleon a c'hoar carguet neuze a deusas d'a
 Baris,

Elec'h ma voe decidet cass en Egypt un arme,
 Evit combatti an Turqet ; hon harros e c'hom-
 mande.

Partial a ra a Doulon ; (2) gant an arme
 ambarquet ;

Malt a guemier a denn canon ; (3) neuze e voe
 disqennet

E qichen qær Alexandri, pehini voe qemeret,
 Diadan bousle an enemi, hac ar victor poursuet.

Eur vataill vrás a voe roet dirac ar Pyra-
 midou ; (4)

Mes qent eguet ma voe livret, e lavaras d'e
 droopou :

Senjît pénatis, va zoudardet, var lein ar
 monumanchou

Hor victbriot a voe gravet épad an ollamzeriou.

(1) Ar 17 a vis Here 1797. (2) An 19 a Vac 1798.

(3) An 12 a Even 1798.

(4) Monumanchou en Egypt, admirabl da vëlet, a-
 batouri d'oh ueldet a d'oh form.

Plaçou arme ar re guenta a guemerañ hon
baros;

Aboulkir, Loubi ha Jassa, Jerusaleim, Cesros,
Ha Saint-Tait-d'Aer-ive Gaza, demp a voe ha
Nazareth.

Hac eno e eastier gant joahymn ar vïctor gonezef.

Napoléon vïctorius a guitta bro an Turqet,
Ha e a zisqen e pors Prejus goude heza ordnenet
D'e generaliet a Sisianç, Berthier, Junot ha
Kleber;

Da finissa gant dilijanç da gongeri ar c'harter.

Donet a madrecet manthiep dale da guer Paris,
E qemer ar c'houarnamant casinmant en e zivis :
Qenta Consul e zê hanvet gant ar c'horfou priu-
cipal;

Epad e vuez é titret, mestr e teu e general.

An Itali hor boä collet en absanç Napoléon,
E penn e arme reservet e vale a vir galon ;
Treuzi a ra Mont St.-Bernard dre erc'h, selas
principiou,

Hac e qemer neuze fort Bart e creiz ar brassa
poaniou.

Milan a deuas da goeza en e zorn, ha Sondrio ;
Neuze' têuas d'en em blaça var blevennou Mat-
reng;

Eurgombatvras en em roas gant an Autrichianet,

Pere a voa dindan Melas, (1) dabord e voemp
repouset
Ar c'henta Consul a redas e renq ar regi-
manchou,
Gant ur vouez ferm a lavaras er blenen de oll
droupou :
« Courach ! courach, camaradet ! mont a reomp
da gombatti :
« Ecrasomp hon-enemiet, na deuomp qet da
reculi. »
Epad trivac'h heûr horolach, hep tam in-
terruption,
Neuze e renas ar garnac'h entre an diou nation ;
Oll e voemp prest da berissa e creis an tân, ar
mindraill,
Pa deu Desèx d'en em blaça en hor c'bichen
er vataill.
Faç ar gombat prest a chenches e faveur ar
Francisién ;
Ar victorie a deuas d'en em disclêrya souden ;
Mes hor general courajus Desèx a deu da goeza,
Mervel a ra victorius, an arme a sauvela.
Napoleon a zistroas da Baris goude'r victor,
Ha dabord ec'h instituas al Legion a Henor;
Recompanç caer d'an haroset ha d'an oll dud
a dalant,
Goude beza het servichef ha déuso bro meritant.

(1) Melas, General an Autrichianet.

An trivac'bvet a vis mae, (1) ar Ch'onsul Napoleon

A voe gant solanite, hanvet gant an nation
Évit gouarn ar Francisien gant an titr a Ampereur.

An ègl imperial souden gant benor a receiver.

Formi a rîr dre jalousi a enep an Ampereur
Un alianç d'er c'hombati, carguet demeus a sureur;

Rossianet, Suedoet, Autrichianet ive,
O devens en em unisset, a avanç ganto arme.

Prontoc'h eguet ul luc'heden, c'an Bologna
a zo savet,

An Ampereur a ya sqûden dirac e enemiet;
Ha goude meur a qhanç-eürus, a henep teir buissanc.

E qemer Vien victorius (2) e armeou hac e bevanç.

An Ampereuret Alexandre ha Frances gant o arme (3)

A gampas er moment presant en Austerlitz ferm neuze;

Napoleon o attaqas gant e gourach ordinal;
Fidel e zè ar victor c'hoas d'an drapo imperial.

(1) 1804. (2) An 13 a vis Du 1805.

(3) Alexandre Ampereur ar Russi; ha Francis, Ampereur an Autrich.

Neuze en doa dagombatti Roue ar Brussian et,
 Alliet ive d'ar Russi ha d'e oll enemiet ;
 Bataill Yena a suffisas evit renta triomphant,
 Hac'hon armie a antrease Postdam var an hostant.
 Er bloa varlerc'h e comitanças ur c'hangagn
 all distinguet ;

Napoléon en em' das e creiz ar Russianet ,
 Hadez en neuze e livras batail Eylau*, Friedland **,
 Hac'eberr amzer o forças da zont da dicitigant'an.

An hostilité a cessas être au daou Ampereur ,
 Hac' an trête a gominanças , ha sinet en hor
 favoar. (1)

Napoléon a zistroas e Franç c'arguet a laure ,
 Avantajou a obtenas dez'an coulz ha d'e armie.

Trei a ra neuze e armou a enep ar Portugal ,
 Eno e tressas afferion ar c'hommerc e general ;
 Neuze ive e soumetas ar Spagn dindan e bouar ,
 Hac e vreur Joseph a bloas var an trôn goude'r
 victoar.

Dabord esort li eus a Spagn o clèvet e zeus erro
 Galz troupou eus an Allamagn , evit ravagie vro ;
 Erruouta ra e Dilengen gant eo armie florissant ,
 Adare e qemer qær Vien ; adare eo triomphant.

Bataill Wagram a woe livret ar c'hoec'h à
 vis Guere ; (2)

(*) 8 a Choeruer 1807. (**) 14 a vis Ewen 1807.

{1} Er guar a Dilsitt, etre Alexandre ha Napoléon.

(2) 1809.

An ençii zo anfonèt, ha calz a goll o bue ;
Napoleon victoriüs a zictas an artikelou ,
Pere a voe avantagus evitan bac e droupou.

Obten ara evat priod ur briñces ar charmantia,
Au Ampereur (1) en deus roet dezan Mari-Louisa ,

Ha dezi-zê eureujet gant calz a şolannite ,
Ha dezo prest e zeus gauet ur mab leana zignite)

Mont a ran bremâ da barlant eus ar c'ham-pagnou brassa

En deveussoñjet conquerant hac ar re valeturussa !
Napoleon a ziscleýras brezel d'ar Russianet ,
Hac incontinant a armas un nombr bras a
gonscriet .

Composet è an armes vras eus à bêvar c'hant
mil den ,

Ar gavalyri a savas da c'huec'h-uguent mil
souden ,

Mil daou c'hant pez a gannoniou ire a voe
preparet ,

Dasecondi an armeou el lec'h ma vije renget .

Napoleon adreménas prontamantrivier Oder ,
Hac er Vistul en em dolas gant courach ha
gant fermder ;

Avanç a ra hep arréti gant e arme formidabl ,
Er vro sclacet deus ar Russi sauvaeh , vil ha

(1) 1809. (2) Frances, Amp. Autrich.

detestabl !

**An armemant a gombattas qær Smolensko
ferma-vras .**

**Ar Russianet e dèvas casi oll incontinent ,
Hac a bartias hep dale da vont da Vorodino ,
Evit antren en o arme pini a gampe eno .**

**Napoleon o foursuas bete rivier Moscowwa ,
Hac eno en em angajas ur gombat an derrupla ;
Ar victor a voe balanceet epad meur a vinuten ,
Ersin e zêbet disclêryet ous costez ar Francisien .**

**Avanç a ra an armeou evit en em ampari
Densa Voscowhac e madou , hep donec daarretti ;
Mes en devez ma antreas , un tân an effroyapla
E berr amzer a zevoras qær hac e danvez guella .**

**Napoleon a broposas ar peoc'h gant an amitie ;
Mes ar Russi ne respontas nemet dre hostilite ;
Cet u oblijet an arme , despet d'an elemanchou ,
Da gombati gant fermete creiz an erc'h en ta-
cheñnou .**

**er c'hi , ar sclaq , ar yenien , bac ar famina
deuas**

**Da veza effroyabl solden , dre hon armeou ,
allas !**

**Oblijet int da gombati doc'h an naon hac ar
sec'het .**

Ha bataillonou ar Russi o seo casi bep momet .

**Hon arme a zo distrujet gant an oll eleman-
chou ;**

Eur yizer yrás e deus souffret campet var ar
selaceanou,

Hac o soñjal distrei e Franç aroc d'an enemiet,
E zé scöet gant violanc hac e maleur completet.

Napoleon adeu e Franç hac a zao troupouneve;
Néuze cäguet a esperanc e rejoignas e arme.
Bataillou Lutzen ha Bautzen , ramportet gant
conscrivet ,

Neuze a ra credi šouden e vije savetået.

E fin mis Eost (1) Napoleon a renqas c'hoas
combatti

A enep nerz teir nation nusset d'en distroni ;
E qichen Dress ec'h angajas ur gómbat an der-
rupla ,

Hac hon arme er gonezas gant ur gourach ar
vrassa.

An arme neuze a dec'has etreze qær Leipsick,
Ha dirazi a vivoaqas var ur blenen magnifiq,
Hadaborde voe antouret gant an troupou enemi
Hac a bep tu zé attaquet , forcez è da reculi.

Ar c'hombatjou desesperant a bad epad tri
devez ; (2)

Hon enemizo triomphant, hon distrucharaivez;
Peptraadeu en hon enep dagompleitiarmaleur.
Trahison , lachete prononcez , esperout enni
ne aller.

(1) 1813. (2) 18, 19 nac 20 a vis Here 1813.

Ar buissançou alliet o veza victorius,
A boursu o victor beprét bac a vale gloriis;
Dre dri andret ec'h antreont e rouantelez à
Franç;

Neuze pep tra a ravaïont gant ar brassa violanc.

An amperieur Napoleon, vit arreti au torrant,
En eñi vusur a greis calou gant dioù nation
buissant;

Mes en despet d'e oll gourach, bep deiz ec'h
avañont,

Dre ar brezèl bac ar ravach e Paris ec'h
antreont: (1)

Peb tra so eta unisset a henep Napoleon;
Abdia en deyeus renjet e gûrunen bac e dron,
Releguet è neuze sonden gant e oll enemiet
Da dremen en un enezen ur vuez humiliet! (2)

*Adieu an Ampereur Napoleon d'e armes que
eguet e c'huïdat da vont en exil da enezen Eth.*

An amperieur à adressas e Feunteñblead
d'e, e hardou;

Hadezon neuze lavaras gant calz demeoù a zaelou;

Adieu, mezan, valbogale, montaràn da bartia;

Ho pressi oll mezesirfe var vac' batou gant joa...

Mes a galon ec'h ambrassin en ho plat
ho General:

(1) An 3 è a Veurs i 81 1/4. (2) Epcz. Ell, tost d'auzai.

Autrou Petit, (1) testait din gant an égl
imperial :

Adieu ! va c'hompageon a c'hloar, d'an exil
me a barti ;

Lezel a renq'an ar pouvoar gant re-all d'ho
commandi.

Louis-trivac'h a deu neuze, a guemer pos-
session

Deusargurunen, an arme, agommand an nation;
M'espree ar peoc'havoësinet, calzdeus a generalet,
Neuze a voe congediet ha gant anter-pae soldet.

Erc'his-se etae teujont da regrett gant daelou
Gouvernamant an Ampereur; afflijet voe e
droupou,

O mouez a ya bete'n exil o suppli Napoleon.

Da retorn c'hoas en e famill, da c'houarn an
nation.

An Ampereur-ta assurer leus asperete arme,
Gant assuranç en leus soujet da zont e France
adarre ;

Donet a ra da sortial dabord leus e enezen;

Gant e églou imperial da Barbs e teu souden,

Un assamblé er guor a Vien, demeus hon
enemiet

A zisclêryas neuze souden peraus e voa decidet
Evit renta ar Bourbonet, dre'r brezel hac an

(1) Ar General Petit a gommande ar Grenadourien
eus ar Gard Imperial.

armou

Argurunen ô doa collet dre galz a injustiçou.

Napoleon a zo forcez d'en em disen adarre,
Ha pront en deveus preparet peb tra evit
qemensez,

Quitat a rá e capital, mont a ra gant e armie
Etrezec ar broyou fatal, an ennemi er guide.

Dabord en deus da gombatti lord Wellington
ha Blücher, (1)

O daou assamblet er Belgiq, cämpet var bord
ur rivier; (2)

Mes arme Franç, leun a gourach, a reas dezo
discampi,

Goude ober calz a ravach el lignennou enemi.

Colonennou ar Francisien a zispaqas e
Fleurus;

Arme Blücher a bleg souden hac a ziscamp
gant disurs :

An Ampereur a attaqa neuze villagen Ligny,
Pini ive a guemeras, en despet d'an enemi.

Armeou Franç a voe neuze lajet e diou
golonen;

An lân a gommianç adare gant furor var allinen :
Waterloo a deu da rusia gant goad an diou
gostezen ,

(1) Wellington, General Sauz ; ha Blücher, Genera
Prussian.

(2) Rivier ar Sambr, er Belgiq.

Non èrme a deu da blega , dont a reomp da
goll souden.

Mes hon arnie oll ecrase et na cesse da gombatti;
Gant ar Sauson è admiret, pere a lavar dezi :

« En em' rentit oll , Francisien , abandonit
hoc'h armou ; »

Ny a zo oll prest d'ho souten , credit d'hor
promessaou . »

Câmbron en em bresant neuze e pena e
Chrenadourrien ,

Huc a lavar gant dignite d'an enemiet souden :

« Ar C'hard a varv oll mintrailet hep donet d'en
em renta ; »

« Guellègantibezalazeteguet dont da drahissa. »

Cetu ar victor gonezet gant Blücher ha
Wellington ,

Neuze e valeont bepret varz arme Napoleon ;

E mainte Françen em rentet, antre'reonte Paris,

Adarre o deus exilet Bonapart en o divis.

Napoléon a bartias evit Santez-Helena ,

Ha gant daelou e lavaras d'ar re a yea gantâ :

« Adieu , emezan , Francisien ! adieu , nation
generus ! »

« N'ho quelin mui birviqen ; esclav ouu ha
inaleurus !.... »

Pell ouu peb contre habitet e ma Santez-

Helena ,

E creiz ar môr eo situet, en ur c'hlimat ar falla ;

Eso en deus ar Sauz sonjet eass da verrel hon
haros ,

Gantaou naelje c'hoar donet evit troublii repos.

Napoleon a nebeudou a deu da galle vec'het;
Accablest éu valeurjou hac a boajion diremet;
Tremen a ra euis ar bed-mañ⁽¹⁾; e tesirou tagalon
E year Franç a prosperc'e hac ar brav'a nation.

(1) An Ampereur Napoleon a varvas en e exil'e Santez-Hélène , ar 5 a vis Mae 1821 , asistet gant ar re a voa chominet fidel dez'h bete mont gant'hu en e eschvach. Cetu anñ hənoyou un daramaneo : al-Letenant-General Cap't Beistrand , e vreg ha tri grondadur; al-Letenant-General Duc à Rovigo; al-Letenant-General Lallemand; ar Marechal-a-Gai Baron Gourgaud; ar Marechal a Gan, Montholon-Semonvil , e vreg hac ur c'hrouadur; ar G'hont Lascaz hac e Vab; ar Cheffou Escadron Resiguiy, Planat, Sclez; ar Gabitenet Počnikorski ha Mercher.

F I N .

Plouzeniel , an 2 a vis Guengolo , 1851.

G. POHER , Instituteur.

Permis d'imprimer. Morlaix , 20 Déc. 1851.

RIVOALLAN , Maire.

Reproduisez, eus a Imprimeri LÉDAN.